

Košel'a z lásky z obce Papradno

Predmetom mesiaca január 2023 je vyšívaná košel'a z obce Papradno, ktorá je výnimočná svojím príbehom. Veľmi podobné košele sa v hojnom počte zachovali v tejto obci dodnes. Papradno, odkiaľ košel'a pochádza, je známe svoju výšivkárskou tradíciou už od prelomu 19. a 20. storočia a na šikovnosti rúk miestnych dievčat a žien zarábal ne jeden spolok. Každému spolku, ktorý obchodoval s výšivkárskymi prácami Papradňaniek záležalo na tom, aby boli výšivky dokonalé. Ženy neskôr využili svoje zdokonalené zručnosti aj pri výzdobe odevu a textílií pre vlastné potreby. Štafetu po prvom pôsobiacom spolku *Izabella* v obci Papradno prebral spolok *Detva*, v ktorého zápisnici sa spomína, že „*docielené bolo zjemnenia krížikového vyšívania na voilu a hodvábu pre výzdobu detskej, dievčenskej a dámskej konfekcie.*“ (Výročná správa *Detvy* z roku 1929, SNA). Vyšívanie umožnilo ženám privyrobiť si v zimnom období, keď na hospodárstve nebolo toľko práce. Jednou z posledných takýchto výšivkárok, ktorá v roku 2022 oslávila 95 rokov, je pani Filoména Hrošková. Vyšívaním si začala zarábať vo svojich asi 14. rokoch pod vedením Terézie Portášikovej. Tá učila dievčatá a ženy techniky a vzory podľa zadania. Ako spomína pani F. Hrošková, výšivky na objednávku nehýrili farbami. Hnedá s bielou, prípadne odtiene jednej farby sa im zdali fádne, a preto si tie svoje vyšívali čo najpestrejšie. Túto košel'u vyšila pani Hrošková asi v roku 1945 pre svojho „*frajera, ktorého vedela, že bude ženou*“. Košel'a bola v minulosti jedným z darov lásky, ktorý nevesta darovala ženichovi. Je vyšívaná na paname krížikovou technikou s motívom ruží, *fíjálí*, modrých *pupjankou*, *pupjaškou* (púčikou), *lístkou*. Spodný okraj košele a rukávov lemujú dva rady ažúr, medzi ktorými je kvetinový vzor. Okraj rázporku na hrudi zobia zúbky bodovej farby vyšité hladkovaním (*vláčeno*). Vzory na novinách *vimal'ovaných* ruží boli módnou vlnou, ktoré sa dostali aj do Papradna prostredníctvom časopisov, novín. Košel'u manžel neskôr nosil do kostola na veľké sviatky, Veľkú noc a Vianoce. Súčasťou daru pani Filomény Hroškovej, ktorý podarovala do fondu nášho múzea, bolo ďalších 24 kusov dekoratívnych vyšívaných obrusov, vankúšov, dečiek, ozdobných uterákov, ktoré dokumentujú vývoj a inšpirácie jednej papradňanskej výšivkárky a výšivkárstva v Papradne celkovo.